

**47.09.09 – Müxtəlif ölkələrin və
xalqların ədəbiyyatı tarixi
UOT 821 (091)**

**COZEF KONRADIN NEOROMANTİZMİNİN
ÖZÜNƏMƏXSUS XÜSUSİYYƏTLƏRİ**

N.A.HƏSƏNOV

***Bakı Dövlət Universiteti
namiq_hesenov@mail.ru***

Təzadlı şəxsiyyət olan Cozef Konrad eyni zamanda zəmanəsinin bütün ictimai-siyasi və ədəbi hadisələrini həssaslıqla izləməsinə, lakin şüurlu şəkildə ədəbi tendensiyalardan hər zaman kənar durmasına baxmayaraq ədəbiyyatın simasının dəyişməsinə nail olmuş şəxsdir. Qrem Qrin və Ceyms Oldric kimi ingilis yazıçıları onun ədəbi varisləri sayılır. Onun yaradıcılığının xarakterik cəhəti odur ki, klassik romantizmdən fərqli olaraq neoromantizmdə realist ədəbiyyatın yaradıcılıq uğurlarına əhəmiyyət verilir.

Açar sözlər: romantizm, neoromantizm, realizm, Cozef Konrad, ingilis ədəbiyyatı

Görkəmli ingilis yazıçısı R.L.Stivensondan sonra Cozef Konrad ingilis neoromantizminin ikinci böyük simasıdır. O, 1857-ci il dekabr ayının 3-də Rusiya imperiyasının Kiyev quberniyasının Berdiçev şəhərinin yaxınlığındakı Terexovo kəndində şair Apollon Korjenevskinin ailəsində anadan olmuşdur. Onun əsl adı Yozef Teodor Konrad Korjenevskidir. Yozef Konradın atası Apollon Korjenevski mənşəcə polyak əsilzadələrindəndir. O, Polşanın Rusiya imperiyası boyunduruğundan azad olunması uğrunda gedən milli-azadlıq hərəkatında iştirakına görə həbs olunaraq Rusiyanın Voloqda əyalətinə sürgün edilmişdir. Onun arvadı Evelina Korjenevskaya (Bobrovskaya) 4 yaşlı oğlu Yozeflə birlikdə könüllü olaraq ərinin arxasınca sürgünə yollanmışdır. 1865-ci ildə Apollon Korjenevski arvadının səhhətinin kəskin şəkildə pisləşməsi ilə əlaqədar olaraq ailəsinin Çerniqov şəhərinə köçməsi üçün çar üsul-idarəsinin məmurlarından razılıq almağa nail olur. Elə həmin il Apollon Korjenevskinin arvadı vərəm xəstəliyindən ölür. Ata və oğul ilk vaxtlar Lvov, sonra isə Krakov şəhərində yaşamaq üçün, nəhayət ki, çar hökumətindən razılıq ala bilirlər. Ağır sürgün həyatı, aclıq və xəstəliklər, təqiblər və olmazın təhqirlər 1869-cu ildə Apollon Korjenevskinin də həyatına son qoyur. Yetim qalmış 11 yaşlı Yozefi

dayısı Fadey Bobrovski öz himayəsinə götürür.

Günlərin birində dayısı onu Odessaya aparır. Burada gənc Yozef ilk dəfə Qara dənizi görür və bu onun gələcək taleyini həmişəlik olaraq dəyişir. İngilis və fransız macərə romanlarının təsiri altında Yozef dənizçi olmaq həvəsinə düşür.

1874-cü ildə Konrad 17 yaşında olarkən dayısının razılığı ilə Marsel şəhərinə gedərək fransız ticarət donanmasında matros kimi fəaliyyətə başlayır. Konrad 1875-1877-ci illərdə müxtəlif gəmilərdə qulluq etmiş, Don Karlosun ispan taxtına çıxarılması üçün kontrabanda yolu ilə onun tərəfdarlarına dəfələrlə silah ötürmüşdür. Dörd il sonra, 1878-ci ildə 20 yaşı tamam olan Yozef çar Rusiyası ordusunda hərbi qulluqdan yayınmaq üçün Fransadan (belə ki, o vaxtlar Fransa hərbi qulluqdan yayınan Rusiya vətəndaşlarını Rusiyaya deportasiya edirdi) İngiltərəyə mühacirət edərək ingilis dəniz donanmasında qulluq etmişdir. Müxtəlif gəmilərdə əvvəlcə matros, sonra gəmi kapitanının ikinci köməkçisi, 1884-cü ildə birinci köməkçisi olmuş, 1886-cı ildə isə imtahan verərək gəmi kapitanı vəzifəsini tutmaq üçün sertifikat alır. Elə həmin il o, Britaniya vətəndaşlığını alaraq adını rəsmi şəkildə Cozef Konrada dəyişir və ilk əsəri olan “Qara şturman” (The Black Navigator, 1886) adlı hekayəsini yazır.

1890-cı ildə C.Konrad “Rua-de-Belj” gəmisinin kapitanı kimi Konqo çayında səyahətə çıxır. Səyahət zamanı malereya və revmatizm xəstəliklərinə yoluxan Konradın səhhəti ömrünün sonuna qədər düzəlmir. Onun yaddaşına həkk olunan Afrika təəssüratları sonralar “Qaranlığın ürəyi” (Heart of Darkness, 1902) adlı povestini yazmaq üçün əsas olur.

1893-cü ildə ingilis yazıçısı Con Qolsuorsi Adelaida limanında C.Konradın “Torrens” adlı gəmisinə minməli olur. Yazıçı ilə tanış olan Konrad “Olmeyrin şıltaqlığı” (Almayer’s Folly, 1895) adlı ilk romanının əlyazmasını oxumaq üçün Qolsuorsiyə verir. Əsəri oxuyan C.Qolsuorsi Konrada əsərlə bağlı fikrini, iradlarını, qeydlərini söyləyərək onun yazı tərzini bəyəndiyini və ədəbi yaradıcılıqda mütləq uğur qazanacağını söyləmişdir. Əsər çap olunduqdan sonra Konradın ədəbi debütü başlanır. Bu əsərdən sonra o, bir-birinin ardınca “Sürgün edilmiş adam” (An Outcast of the Islands, 1895), “Narsisdən olan zənci” (The Nigger of Narcissus, 1897), “Lord Cim” (Lord Jim, 1900), “Nostromo” (1904) adlı romanlarını, “Qaranlığın ürəyi” (Heart of Darkness, 1902) adlı povestini və başqa əsərlərini yazır. Rus yazıçısı F.M.Dostoyevskinin təsiri altında Konrad “Gizli xəfiyyə” (The Secret Agent, 1907), “Gizli ortağ” (The Secret Accomplice, 1907), “Qərbin gözləri ilə” (Under Western Eyes, 1911) adlı bir neçə siyasi romanlarını yazır. Onun şöhrəti günü-gündən artır. 1914-cü ildə polyak ədəbiyyatçısı Yozef Retingelin dəvəti ilə Konrad Polşaya gəlir. Onun Polşaya gəlişi I Dünya müharibəsinin başlanmasına təsadüf etdiyi üçün Konrad buradan böyük çətinliklə çıxıb bilir. O, Bonopart Napoleona həsr etdiyi “Hələ ki, şans var” (Chance) adlı romanını yazmaq üçün 1921-ci ildə Korsikaya, 1923-cü ildə isə ABŞ-a səyahət edir. Konrad 1924-cü ildə Böyük Britaniya hökumətinin onu təltif etdiyi cəngavər rütbəsindən imtina etmişdir, çünki onun bir polyak əsilzadəsi kimi öz ailə gerbi vardı.

Konrad Cessi Corc adlı ingilissəilli bir qadınla evlənmiş və bu evlilikdən onların Boris və Con adlı övladları dünyaya gəlmişdir. Konrad “Torrens” gəmisinin göyertəsində C.Qolsuorsi ilə başlanmış dostluğunu ömrünün sonuna-dək davam etdirmişdir. O, tənqidçi Edvard Qarnetlə, yazıçılardan Ford Merdoks Fordla, Henri Ceymslə, Herbert Uelslə, filosof Bertran Russellə dostluq etmişdir.

Konrad öz əsərlərini ingilis dilində yazmışdır. O, polyak dilindən başqa fransızca da sərbəst danışdı. Deyilənə görə o, rus dilini də bilirdi, lakin bunu nədənsə hər dəfə inkar edirdi. Buna baxmayaraq, Konradın əsərlərində böyük rus yazıçısı F.M.Dostoyevskinin ədəbi təsirinin hiss olunduğu fikrini söyləyənlər də vardır. Konrad Dostoyevski haqqında söhbətlərində, məsələn, onun “Karamazov qardaşları” əsəri haqqında danışarkən bu yazıçını sevmədiyini bildirirdi: “Olduqca uğursuz, həddən artıq emosional və qıcıqlandırıcı əsərdir” (1). Buna baxmayaraq, onun “Gizli xəfiyyə”, “Gizli ortağ”, “Qərbin gözləri ilə” adlı siyasi romanları F.M.Dostoyevskinin təsiri altında yazılmışdır.

Konrad yaradıcılığının ilk dövründə yazdığı hekayə və romanları çap etdirdikdən sonra oxucuların bir qismi onu macərə ədəbiyyatı müəllifləri sırasına aid etməyə başladı. Əslində onun kitablarında macərə janrı üçün ənənəvi olan elementlər, məsələn, dəniz səyahəti mövcuddur. Konradın özü bu haqda belə yazır: “... taleyin hökmü ilə uzun illər ərzində dənizlər mənim dünyam, ticarət donanması isə mənim yeganə sığınacağım olmuşdur. Təəccüb ediləsi bir şey yoxdur, çünki mən “Narsisdən olan zənci” və “Dənizin güzgüsü” (“The mirror of the Sea) adlı dəniz mövzulu əsərlərimdə, dəniz həyatından danışan “Gənclik” (Youngness), “Tufan” (Typhoon, 1902) kimi bir neçə novellamda okeanın sonsuz sularına çırpınan həyatın nəbzini demək olar ki, övlad qayğısı ilə təsvir etməyə çalışmışam” (2). “Mən dənizlərə, orada üzən gəmilərə və insanlara layiqli qiymətlərini vermək istərdim, çünki mənə mən edən onlardır” (3).

Tədqiqatçılar C.Konradı XIX-XX əsrlər arası ingilis ədəbiyyatında R.L.Stivenson tərəfindən yaradılmış xüsusi ədəbi cərəyanın – neoromantizmin nümayəndəsi adlandırırlar. Neoromantizm naturalizmə və simvolizmə zidd olaraq yaradılmışdır. Güclü şəxsiyyətlər, ekzotik mühit, təlatümlü hadisələr, qəhrəmanlıq ideali bu cərəyanın xarakterik cəhətlərdir. Bu cəhətlər Konradın əsərlərində də mövcuddur.

İngilis tədqiqatçısı Karen Hyuit “İkilik problemi” adlı əsərində yazır: O, özünün ilk əsərləri olan “Olmeyrin şıltaqlığı” və “Narsisdən olan zənci” adlı ilk əsərlərini və “Karain” (1898) daxil olmaqla ilk hekayələrini nəşr etdirdikdən sonra oxucuların əksəriyyəti C.Konradı macərə janrının müəllifi hesab etməyə başladılar. O, dünyanın ekzotik güşələrindən, cəsur insanlarından və gəmi qəzasından yazırdı. Konrada bu cür baxış düz deyil. Onun əsərlərini diqqətlə oxuduqda, biz açıq-aşkar görə bilərik ki, onun daxili aləmi kədər və həyəcanla (“Narsisdən olan zənci”) doludur. Diqqətli ingilis oxucusu əsərin müəllifinin bir xarici vətəndaş kimi danışdığını və yazdığını da görəcəkdir. Buna baxmayaraq, Konrad əsərlərini yazarkən ingilis dilinin bütün zənginliyindən tam şüurlu

şəkildə yararlanmışdır (4).

Digər ingilis tədqiqatçısı R.Kulle bu haqda belə yazır: “Konrad macərəpsixoloji tipli neoromantika yaratmışdır” (5).

İngilis kolonializminin idealizəsi R.Hakkard və R.Kiplinq kimi bəzi neoromantiklərə xasdır. Konrad kolonializmə ikili münasibət bəsləmişdir. Bir polyak kimi onun özü və ailəsi Rusiya imperiyasından zərər çəkmişlər. İngilis vətəndaşı kimi isə, İngiltərənin öz müstəmləkələrində müəyyən etdiyi qanunlara hörmətlə yanaşmışdır. Onun bu təzadlı münasibəti Belçika Konqosuna səfəri vaxtı aldığı təəssüratların təsiri altında yazdığı “Qaranlığın ürəyi” povestində əksini tapmışdır. Yerli əhali ona nə qədər uzaq olsa da, Konrad onlara təəssüf hissi ilə yanaşır. Donanmada qulluq etdiyi 20 il ərzində o, Qərbi Hindistanda, İndoneziyada, Malaziyada, Hindi-Çində olmuş, buranın ekzotik təbiətini, mülayim havasını və gülürüz, qonaqpərvər xalqını çox bəyənmişdi.

1895-ci ildə Konradın çapdan çıxmış “Olmeyrin şiltaqlığı” romanı ingilis oxucularının böyük marağına səbəb olur. Gələcək yazıçı müəllifi olduğu bu əsərində adının Cozef Konrad olduğunu göstərdiyi üçün o, ingilis ədəbiyyatına bu adla daxil olmuş və məşhurlaşmışdır.

Göründüyü kimi, R.L.Stivenson kimi Cozef Konrad da dənizlərdə və quruda səyahət etdiyi vaxtlar gördüyü Uzaq Şərqi müxtəlif ekzotik ölkələrini və romantik macəraları çox sevmişdir. Onun bir çox əsərləri də elə bundan xəbər verir. Lakin Cozef Konrad bir yazıçı kimi, hər şeydən öncə, insan ruhunun daxilində baş verən bütün dəyişmələri gözəl təhlil etməyi bacaran, şüuraltı və məhrəm hissələrə və düşüncələrə böyük maraq göstərən bir psixoloq olmuşdur. Bununla belə, Konradı, hər şeydən öncə, bir insan kimi fərqləndirən cəhət onun daxilində baş verən ruh düşkünlüyüdür. Konradın pessimizmi ondan irəli gəlirdi ki, o, zülmü, tamahkarlığı, müharibələr yolu ilə zəhmətsiz gəlir qazanmağı yaşadığı burjua cəmiyyətinin qüsurları kimi görərək qınayır, lakin bu qüsurlara üstün gəlməyin həqiqi yollarını görə bilmir. Onun əsərlərindəki qəhrəmanların faciəvi tənhalığı, sərgərdanlıqı da elə bu səbəbdən irəli gəlir.

Əgər gerçəklik qarşısında çaşqınlıq hissələri Konradı dekadentçilərə yaxınlaşdırırsa, onun yaradıcılığında dolub-daşan insan sevgisi onu dekadentçilərdən kəskin surətdə fərqləndirir. İnsanpərvərlik və qəhrəmanlarına olan təəssüf hissələri onun bütün əsərlərinə emosionallıq gətirir. Böyük insanıyyət Konradı Ç.Dikkensin, U.Tekkereyin, V.Hüqonun F.Kuperin yaradıcılığı ilə yaxınlaşdırır. Elə təəssürat yaranır ki, sanki sosial münasibətlərin təzadlılığı və nizamsızlığı Konradın yaradıcılığına nüfuz etmişdir. Onun qəhrəmanlarının həyatdan qaçmaları, onların cəmiyyətdəki tənhalığı və təbiətə bağlılığı xüsusiyyətçilik tərzinə, burjua mühiti bayağılığına və eqoizminə qarşı özünəməxsus mübarizə formasıdır. Onlar həyatda öz əvvəlki yerini itirmiş, həyat vəsaitindən məhrum olmuş, cəmiyyətdən qovulmuş insanlardır. Sadə həyat şəraitində onlar yenidən həyatda öz yerini tapmış olur və qəmsiz-qüسسəz xoşbəxt həyat qurmağa çalışırlar. Kənar səbəblər üzündən bu cür cəhdlər daha çox faciə ilə qurtarır. Bütün hallarda mənəvi qələbə gerçəkliklə barışmayaraq mübarizəni da-

vam etdirənlərin tərəfindədir.

Konrad isə bir psixoloq kimi xarakterləri, onların formalaşmasını, tərbiyə edilməsi prosesini və iradələrinin möhkəmlənməsini hərtərəfli təhlil edir. Təbiət hadisələri ilə mübarizə onun qəhrəmanları üçün iradənin, aqlın və xarakterin həyəcanlandırıcı sınaq anıdır. Konrad deyirdi: "Pis gəmilər yoxdur, pis kapitanlar və pis gəmi heyəti vardır, yəni Konrad həyatda, hər şeydən öncə, insanın, sonra isə onun əməyi və əməyə olan həvəsinin qarşısında təzim edir.

Cəsurluqla insanın həyatda öz üzərinə düşən mənəvi borcunu anlaması və bəşər sevgisi ilə uyğunluğu ədibin "Qaranlığın ürəyi" əsərinin sevimli qəhrəmanları Marlonu, Mak-Ueyri, Linçardı başqalarından fərqləndirir. Konradın qəhrəmanları humanist, yalana və ədalətsizliyə qarşı həssas, gözəl ideallarla dolu arzularla yaşayan şərəfli və məsuliyyətli insanlardır.

C. Konrad "Qabarmalar və çəkilmələr" (Protrudes and draws, 1915) adlı əsərinə yazdığı ön sözdə "təmiz" marinistlərdən ayrıldığını, yazıcının ümdə vəzifəsini faciəvi, gərgin, çox vaxt ona aid olmayan vəziyyətə düşən, onu əhatə edən aləmdə baş verən hərc-mərcliyi aradan qaldırmağa çalışan mübariz qəhrəmanın psixologiyasını göstərməkdir" (6).

Ədibin psixoloji metodu əsasən realist metodu sayılır. Konradın özünün dediyi kimi, o, hər zaman insanları canlı şəkildə, həyatda olduğu kimi göstərməyə çalışmışdır. Onun yaradıcılığının əsas qayəsini "təbiət hadisələri... yaşamaqdan doymaq bilməyən insan həyatı, təsvir etdiklərinin əsasını "açıq ifadə edilmiş insaniyyət" təşkil edir. Konrad dənizlər və insanlar, cəlbədicilik ekzotik Şərq haqqında çox yazıb. Lakin yazıçı öz əsərlərində ağdərili müstəmləkəçiləri şöhrətləndirmək və ya, sərvət dalınca qaçmalarını göstərmək məqsədi güdmürdü. Konrad burjuva cəmiyyətinin zəhmətsiz gəlir dalınca həyasızcasına qaçmasını qınayırdı. O, istismar olunan xalqların hesabına necə böyük kapitalın yığıldığını göstərir. Avropa müstəmləkəçilərinin ayaq basdıqları Afrika və Şərq ölkələrində "müstəmləkəçilərin mədəniyyət yayıcılığı rolu" haqqındakı ikiüzlü şüarına qarşı yazıcının bütün əsərlərində acı kinayə duyulmaqdadır.

Konrad XIX əsrin sonlarında Afrikanı əsarətdə saxlamış və Şərqi tamamilə özünə tabe etmiş Böyük Britaniya və Belçika müstəmləkəçilərinin törətdikləri qəddarlıqlar haqqında insanı sarsıdan həqiqətləri açıb göstərir. Yazıçı "Mədəniyyətin avanpostu" (The Outpost of Progress, 1896) hekayəsində və "Zülmətin ürəyi" povestində Belçika müstəmləkəçilərinin Konqoda, ingilis müstəmləkəçilərinin, ümumiyyətlə, Afrikada törətdikləri cinayət əməllərindən danışır. Onun ən tipik və bədii cəhətdən kamil əsəri olan "Lord Cim" romanında yazıcının dünyagörüşünün xüsusiyyətləri və psixoloji metodu ortaya çıxır (7).

Əsərin qəhrəmanı Cim vicdanlı adamdır. Rütbəcə özündən böyük zabitlərin iradəsinə tabe olaraq onların ardınca qayığa atılmaqla yalnız öz canını ölüm təhlükəsindən qurtaran, başqalarını isə batan gəmidə tərk edən Cimin həyatı bundan sonra olduqca əzablı keçir. Cim göstərdiyi bir anlıq iradəsizliyə, etdiyi qorxaqlıq və fərariliyə görə özünü heç cür bağışlaya bilmir. Bəzi məsələlərdə o, özünə haqq qazandıraraq malayların həyat tərziini yaxşılaşdırmağa,

onları istismarçılardan və fırılacaqılardan uzaqlaşdırmağa çağırır. Lakin Cimin səmimiyyəti hiyləgərliklə mübarizə üsulu ola bilməz. Cimin bu qəzəbli və sadəlövh xüsusiyyəti onun bütün arzularını alt-üst edir, dostlarının həyatına son qoyur. O, etdiyi səhvlərinə görə könüllü şəkildə mərdanə ölümə, bağışlanmasına çalışır. Cim özünə məhkəmə qurmazdan və ölüm hökmü çıxarmazdan öncə tayfa başçısının yanına gedərək ona qorxub qaçmaqla canını qurtarmağı həqarət saydığını bildirir.

Konradın "Yeddi adanın Freyası" (Freya of the Seven Isles, 1910) povesti işəedici və eyni zamanda dərin psixoloji xarakter daşıyır. Freya məlahətli və qürurlu qızıdır. Atasını burjua düşüncəsində tərbiyə etmiş, zənginliyə alışdırmış və zənginlik naminə kompromisə getmək bacarığını aşılamışdır. Freyanın sevgilisi öz gəmisini və varını itirdikdən sonra qızın gözüne görünməyə cəsarət etmir. Bu hərəkəti ilə o, həm özünün, həm də Freyanın məhvinə bais olur. Onlar öz məhəbbətini rifahlarından yüksək tuta bilmədikləri üçün həyatlarındakı ən qiymətli şeyi məhv edirlər. Əsərdə öz danosları ilə Freyanın nişanlısının məhvinə səbəb olmuş varlı pərəstişkarını Konrad bacardığı qədər ikrahdoğuracaq şəkildə təsvir etmişdir. Xırda hisslərlə yaşayan bu kinli və qısqanc şəxs özü də heç nəyə nail olmadan üç insanın ölümünə səbəb olur. Müəllifin özünün söylədiyi icmi, "üç kişinin xudbinliyi üzündən" Freya həlak olur.

Konradın yaradıcılıq axtarışları üçün ən faydalı mövzu Şərqdə yaşayan insandır. Məlumdur ki, klassik romantizmdən fərqli olaraq neoromantizmdə realist ədəbiyyatdakı yaradıcılıq nailiyyətinə daha çox əhəmiyyət verilir. Rus tədqiqatçısı Y.S.Sebejkonun fikrincə, nəticədə "realist boyalı romantizm formalaşmışdır. Şərq, ekzotik ölkələr romantiklər üçün sivilizasiya aləmində, yəni burjua Avropasında ümitsizliyə məhkum olunmuş insanların itirilmiş həyatı duyğularının təbiiliyini və dolğunluğunu ifadə edirdi (8).

C.Konrad haqqında monoqrafiyanın müəllifi ingilis tədqiqatçısı Riçard Kōrl yazıçının yaradıcılığının ikinci dövrünü o qədər yüksək qiymətləndirir ki, onun fransız nəsrini həddən artıq zənginləşdirən sənətkarlar sənətkarı Qüstav Floberə bərabər tutur. O, yazır: Konradın nəsrinin musiqililiyi təkcə ingilis nəsrinin inkişafının və yayılmasının imkanlarından olmayıb, bu tamailə yeni başqa mədəniyyətin musiqililiyini əhatə edən tamailə yeni romantik melodikadır (9).

Rus tədqiqatçısı B.N.Proskurin C.Konradın yaradıcılığını və onun yaşadığı dövrü təhlil edərək belə qənaətə gəlir: "C.Konradın yaradıcılığı tarixi-bədii əhəmiyyətli ciddi dəyişikliklər dövrünə təsadüf edir. Əslində o, özü birbaşa bu proseslərin baş verməsinə imkan yaratmış və təsir göstərmişdir. Ədəbi qəhrəmanın mahiyyətinin dəyişməsinə, xarakterinin təkamülünə, impressionist sənətkarların təsviri manerasına xeyli yaxın olan təhkiyə dinamikasına, onun əvvəlki əsərlərdən fərqli ədəbi əsərin süjetinin yenidən qurulmasına yanaşmada daxililiyin zahirililiyə üstün olmasında yazıçının sərf etdiyi zəhməti görməmək olmaz" (10).

Konradın ədəbi fəaliyyəti 30 ilə yaxın davam etmişdir. Tədqiqatçılar onun yaradıcılığını araşdırdıqdan sonra bəlli olmuşdur ki, Konrad iki mindən

artıq əsər yazmışdır. Bu əsərlərin az qismi onun öz sağlığında çap olunmuş 30 kitaba daxil edilmişdir. Konradın yazdığı 2000 əsərin arasında 12 irihəcmli roman, 7 cild novella və povest külliyyatı, Amerika yazıçısı Ford Medoks Fordla birlikdə yazdıqları “Varislər” (The Heirs, 1901), “Romantiklik” (Romance, 1903), “Bir cinayətin təfərrüatı” (The Nature of a Crime, 1923) adlı üç romanı vardır. Konradın 1924-cü il avqust ayının 24-də Bişopsbordakı evində ürək tutmasından öldükdən sonra onun yazı masasının üstündə yarımçıq qalmış və nəşr edilməmiş “Roma knyazı” (The Prince of Roma) və “Hələ ki, şans var” adlı daha iki romanı tapılmışdır.

ƏDƏBİYYAT

1. Джозеф Конрад. «Письма». <https://ru.wikipedia.org/wiki>
2. Джозеф Конрад. «Традиционное предисловие». https://ru.wikipedia.org/wiki/Конрад_Джозеф
3. Уппит Олег. Журнал “Interes”. Портрет: Джозеф Конрад – польский моряк и великий... - Furfur www.furfur.me/furfur/heros/heroes-furfur/169259-dzhozef-konrad
4. Хьюитт Карен. Джозеф Конрад: проблема двойственности // «Иностранная литература». М.: 2000, №7
5. Прокопов Тимофей. Жизнь и приключения капитана Конрада. См.<http://coollib.com/b/226747/read>
6. <http://cyberleninka.ru/article/n/hudozhestvennoe-prostranstvo-britanskoy-imperii-v-tvorchestve-dzh-konrada#ixzz3WEbixT94>
7. Гражданская З.Т. и Домбровская Е.Я. Английская литература конца XIX - начала XX вв. (1871-1917 гг.).См. История Зарубежной Литературы XX века, М.: «Госучпедиздат», Минет. Проев. РСФСР, 1963 (с.415)
8. Богомолов С.А.Художественное пространство британской империи в творчестве Дж.Конрада. Вестник Оренбургского Государственного Университета, выпуск №6/2004 cyberleninka.ru/.../hudozhestvennoe-prostranstvo-britanskoy-imperii-v-tvorchestve-dzh-konrada
9. Жеромский Стефан. Джозеф Конрад. «Иностранная литература», М., 2000, №7. См. magazines.russ.ru/inostran/2000/7/zheroms.html
10. Проскурин Б.М. Реализм? Неоромантизм? Модернизм? Взгляд на роман Дж.Конрада «Лорд Джим». Пермский государственный университет. Вестник пермского университета. Российская и зарубежная филология. 2010 г., выпуск 2 (8), с. 55-69

ОСОБЕННОСТИ НЕОРОМАНТИЗМА ДЖОЗЕФА КОНРАДА

Н.А.ГАСАНОВ

РЕЗЮМЕ

Джозеф Конрад – человек-противоречие, который к тому же тонкий автор, всегда сознательно дистанцировавшийся от литературных тенденций своего времени, но при этом изменивший лицо литературы. Его творческими наследниками считаются такие известные английские писатели, как Грем Грин и Джеймс Олдридж. Его творчеству характерно то, что в отличие от классического романтизма в неоромантизме не игнорировались творческие достижения реалистической литературы. Его герои реалистичные, Конрад не ограничивается показом разрыва героя и общества, но и вскрывает социальные причины этого разрыва.

Ключевые слова: романтизм, неоромантизм, реализм, Джозеф Конрад, английская литература

PECULIARITIES OF NEO-ROMANTICISM OF JOSEPH CONRAD

N.A.HASANOV

SUMMARY

Joseph Conrad – the man of contradictions, who is also the sensitive author, always consciously distanced himself from the literary trends of his time, but changed the face of literature. The famous English writers as Graham Greene and James Aldridge are considered his artistic heirs. His works are characterized by the fact that, unlike the classical romanticism neo-romanticism did not ignore creative achievements of realistic literature.

Key words: romantism, newromantism, realism, Joseph Conrad, English Literature